

Oppiainekokonaisuuksiin/ toiminta-alueisiin perustuva opetussuunnitelma eli KOKO-ops

Oppiainekokonaisuuksittainen opetussuunnitelma (KOKO-ops) on tarkoitettu erityisen tuen oppijoille, joilla on pidennetty oppivelvollisuus ja kokonaan tai pääasiallisesti yksilöllistetty oppimäärä. Oppijoilla voi olla laaja-alaisia kognitiivisen kehityksen haasteita. Oppijoilla saattaa olla kehitysvamma, vaikea somaattinen tai psyyken sairaus, aisti- tai liikuntavamma tai autismin kirjoon kuuluvia ominaisuuksia. Heillä voi olla myös laajojen kielellisten pulmien vuoksi suuri tuen tarve korvaavien kommunikointikeinojen käyttöön.

KOKO-opsin mukaisesti opiskelevan vaikeimmin vammaisen tai näihin verrattavan oppilaan oppimisen tavoitteet asetetaan toiminta-alueittain ja myös arviointi suoritetaan toiminta-alueiden osalta. Muiden KOKO-opsin mukaisesti opiskelevien oppimisen tavoitteet asetetaan oppiainekokonaisuuksittain. Kaikille KOKO-opsin mukaisesti opiskeleville oppijoille voidaan määrittää muita kuntouttavia tavoitteita toiminta-alueittain. Tavoitteet kirjataan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan HOJKSiin.

KOKO-opsissa opiskelu on kokonaisvaltaista, toiminnallista, eheyttävää, elämyksellistä ja moniaistisuuteen perustuvaa.

Vaikeimmin vammaisten tai näihin rinnastettavien oppijoiden arviointi suoritetaan lukuvuositodistuksessa toiminta-alueittain asetettujen tavoitteiden suunnassa. Muiden KOKO-opsin mukaisesti opiskelevien osalta arviointi lukuvuositodistuksessa tapahtuu oppiainekohtaisesti.

Oppiainekokonaisuudet/ toiminta-alueet KOKO-opsissa

Päivittäisten arjen ja elämänhallinnan taitojen tavoitteet KOKO-opetuksessa

Arjen ja elämänhallinnan/ päivittäiset taidot (toiminta-alueittainen opetus = t.a.) muodostuvat kaikista yleisopetuksen opetussuunnitelman oppiainesisällöistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppija kehittyy mahdollisimman itsenäiseksi, omat vahvuutensa tunnistavaksi toimijaksi elämän eri osa-alueilla.	Harjoitellaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot.
Oppija kehittyy hallitsemaan sopivat toiminta- ja suhtautumistavat esim. hygieniaansa, seksuaalisuuteensa ja omien velvollisuuksiensa hoitamiseen, sekä kehittämään itsesäätelytaitojaan.	Harjoitellaan itsestä huolehtimisen taitoja (ruokailu, pukeutuminen, hygienia), toisista huolehtimista sekä oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja.	Työelämätaidot ja yrittäjyys.
Oppija oppii tunnistamaan ne elämänhallintaan liittyvät asiat, joissa hän tarvitsee tukea. Avun pyytämisen taito.	Harjoitellaan itseohjautuvuutta, omatoimisuutta, tarkkaavuutta ja toiminnanohjausta arjen eri tilanteissa.	
Opiskelutaitojen kehittyminen. Sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen ymmärtäminen. Päätöksen teko.	Harjoitellaan opiskelutaitoja, toiminnallisuutta kokeellisuutta pelillisyyttä, oppimaan oppimisen taitoja	

Mahdollisimman itsenäinen liikkuminen ja asioiminen koulussa ja muissa ympäristöissä. Yksityisyyden ymmärtäminen ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksen tiedostaminen.	Harjoitellaan liikkumista monenlaisissa ympäristöissä (esim. liikennevälineet, julkiset kohteet, lähiympäristö). Keskeisten turvallisuuden liittyvien symbolien tuntemisen harjoittelu.	
Ajankulun hahmottaminen.	Harjoitellaan päiväohjelman jäsentämistä sekä aikaan ja paikkaan liittyvien käsitteiden ja niiden merkityksen hahmottamista.	

Sosiaalisten tunne- ja vuorovaikutustaitojen tavoitteet KOKO-opetuksessa

Tunne- ja vuorovaikutustaidot/ sosiaaliset taidot (t.a.) muodostuvat kaikista yleisopetuksen opetussuunnitelman oppiainesisällöistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Myönteisen minäkuvan kehittyminen.	<p>Oppija saa tilaisuuden kokea ja tunnistaa oman erityislaatuisuutensa, arvokkuutensa ja kehittymismahdollisuutensa.</p> <p>Oppija saa positiivista palautetta, onnistumisen kokemuksia ja tukea omien vahvuuksien esille nostamisessa.</p> <p>Oppijaa ohjataan tunnistamaan ja vahvistamaan omaa minäkuvaansa.</p>	<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen.</p> <p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen.</p>
Oppija kehitty omien tunteidensa ilmaisemisessa, tunnistamisessa, sanoittamisessa sekä säätelyssä.	Harjoitellaan tunteiden nimeämistä, tunnistamista ja tunnetaitoja yksilölle sopivien keinojen avulla.	
Oppija kehitty toisten ihmisten tunneilmaisujen tunnistamisessa (kehon kieli, eleet ilmeet).	Harjoitellaan toisten ihmisten tunteiden tunnistamista koulun arjessa.	

Sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen.	Oppijaa tuetaan kaverisuhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä. Häntä ohjataan omien henkilökohtaisten fyysisten rajojen tiedostamisessa ja yksityisyyden suojaamisessa. Harjoitellaan yhteistoiminnallisia taitoja, esim. vuorovaikutusaloitteiden tekemistä sekä niihin vastaamista.	
Oppija saa tilaisuuden oppia arvostamaan niin muita ihmisiä kuin itseään tärkeänä osana yhteisöä.	Oppijalle annetaan tilaisuuksia kokea yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tunteita oppimisympäristössä. Harjoitellaan hyviä käytöstapoja.	
Oppija oppii tunnistamaan, kehittämään ja vahvistamaan empatian ja myötätunnon taitojaan.	Oppijaa ohjataan ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamisessa ja hallinnassa, toisten ihmisten koskemattomuuden kunnioittamisessa sekä tuetaan tunnetaitojen kehittämisessä.	

Kommunikaatio, kieli- ja ilmaisutaitojen tavoitteet KOKO-opetuksessa

Kielen ja ilmaisun taidot/ kommunikaatiotaidot (t.a.) muodostuvat äidinkielen ja kirjallisuuden, vieraiden kielen, kuvataiteen, liikunnan, käsityön ja musiikin oppiainesisällöistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppija harjoittelee tiedon tuottamista esim. sanallisesti, kuvallisesti, draamallisesti tai korvaavin kommunikaatiokeinoin.	Oppijan käsite- ja sanavarasto laajenee ja hän löytää itselleen sopivan kommunikaatiokeinoon.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Oppija tunnistaa ja käyttää omia kielellisiä vahvuuksiaan ja siten kehitty mahdollisimman itsenäiseksi kielen avulla toimijaksi.	Oppijan kielellinen tietoisuus ja kielellinen ilmaisu vahvistuu vuorovaikutuksellisessa käytössä.	
Oppija saa mahdollisuuden omien ilmaisullisten taitojensa ja luovuutensa toteuttamiseen, niistä iloitsemiseen sekä niiden kehittämiseen ja tunnistamiseen.	Oppija harjoittelee erilaisten ilmaisujen ymmärtämistä ja tuottamista sekä ilmeiden, eleiden ja muun kehonkielen ymmärtämistä.	
Oppija tiedostaa ja arvostaa omia vahvuuksiaan.	Oppijaa tuetaan ajatteluntaitojensa kehittämisessä, omien taitojensa sekä kehittämisalueidensa tunnistamisessa.	
Oppija kehitty kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaidoissaan.	Ohjataan oppijaa kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista sekä tulemaan tietoiseksi itsestään viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Oppija opiskelee lukemista, kirjoittamista, vieraita kieliä (ruotsi, englanti), harjoittelee	

	omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen ymmärtämistä.	
Oppijaa ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologiaa ja ilmaisukeinoja.	Harjoitellaan erilaisia kommunikoinnin keinoja sekä hyödynnetään TVT-välineitä.	
Monilukutaidon kehittäminen	Oppija harjoittelee kuvalukutaitoa, kuvien ja symbolien ymmärtämistä, erilaisten viestien tulkitsemista ja tuottamista ja kriittistä ajattelua	

Kognitiivisten ajattelu- ja matemaattisten taitojen tavoitteet KOKO-opetuksessa

Ajattelutaidot ja matemaattiset taidot/ kognitiiviset taidot (t.a.) koostuvat mm. matematiikan, ympäristöopin, fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä äidinkielen oppisisällöistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppija kehittyi tarkkan havainnoinnin, järjestelmällisen tiedonkeruun, nimeämisen, ajan ja avaruudellisten suhteiden kokoamisessa.	Oppija harjoittelee havainnointia ja hahmottamista, systemaattista työskentelyä sekä erilaisten käsitteiden ymmärtämistä monikanavaisesti.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen. Monilukutaito.
Oppija harjoittelee tiedon käsittelyä sekä päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja.	Oppija harjoittelee suunnittelua, vertailua, luokittelua, sarjoittamista, ja syy-seuraussuhteiden huomioimista, pysyvyyden käsitteen ymmärtämistä, asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien sekä kokonaisuuksien hahmottamista.	
Oppija kehittyi lukumäärätaidoissa, lukujen vertailutaidoissa sekä muissa keskeisissä matematiikan perustaidoissa.	Oppija harjoittelee numero- ja lukukäsitteiden sekä matemaattisen kielen ymmärtämistä	
Oppija harjoittelee ymmärtämään arjen matematiikkaa ja sen merkitystä omassa elämässään. Hän omaksuu mahdollisimman vahvat arjessa tarvittavat matemaattiset taidot.	Oppija harjoittelee rahan käsittelyä, ajan kulumiseen liittyviä käsitteitä sekä erilaisten mittayksiköiden ymmärtämistä.	

Tietoaineiden tavoitteet KOKO-opetuksessa

Tietoaineet muodostuvat mm. ympäristöopin, biologian ja maantiedon, historian ja yhteiskuntaopin, uskonnon, elämäntutkimuksen, fysiikan ja kemian, terveystiedon sekä oppilaanohjauksen oppiainesalioista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppija tutustuu perheensä, ympäristönsä, kotimaansa, maailman ja maailmankaikkeuden ilmiöihin.	Vierailaan, liikutaan ja retkeillään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Tutustutaan käsitteisiin, tutkitaan sekä tehdään havaintoja. Harjoitellaan ongelmanratkaisutaitoja, ymmärretään yhteys omaan arkeen ja omaan elämään. Tutustutaan ihmisoikeudellisiin kysymyksiin. Harjoitellaan toisten näkemysten kunnioittamista ja tilanteeseen sopivaa käyttäytymistä.	Monilukutaito. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen.
Oppija tutustuu terveyden ja hyvinvoinnin perusteisiin.	Harjoitellaan omaan ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistamista sekä hyvien terveystottumusten merkityksen ymmärtämistä omalle hyvinvoinnille.	
Oppija harjoittelee ajan kulumisen ja sen myötä tapahtuneiden muutosten merkityksen ymmärtämistä.	Oppija tutustuu siihen, miten ennen elettiin. Tutustutaan käsitteisiin, tehdään vierailuja ja retkiä.	
Oppija tutustuu elämäntutkimuksensa mukaisesti vuodenvaihtoon, sen sisältöihin ja perinteisiin.	Tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa (esim. seurakunta), tehdään vierailuja, tutustutaan erilaisiin tapoihin sekä järjestetään erilaisia juhlia.	
Oppija tutustuu oppimisen taitoihin, ammatteihin ja työelämään.	Vierailaan yrityksissä ja kutsutaan vierailijoita. Oppijat suorittavat TET-jakson. Oppiminen tapahtuu monikanavaisesti.	
Oppija oppii tekemään havaintoja, tunnistamaan syy-seuraussuhteita sekä tekemään johtopäätöksiä.	Oppijalla on mahdollisuus tutkia ja kokea konkreetian kautta omalle elämälleen merkityksellisiä asioita.	
Ohjataan oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta, omista vaikutusmahdollisuuksistaan sekä hahmottamaan itsensä yksilönä sekä erilaisten yhteisöjen jäsenenä	Oppija harjoittelee käytännössä tilanteeseen sopivia vuorovaikutustaitoja sekä arkeen liittyviä asioimistaitoja. Hän perehtyy mediataitoihin. Hän ymmärtää tasa-arvoisuuden omaksumista.	

Taitoaineiden tavoitteet KOKO-opetuksessa

Taitoaineet / motoriset taidot (t.a.) koostuvat musiikin, liikunnan, kuvataiteen, käsityön ja kotitalouden oppiainesalioista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

Mahdollistaa musiikin monipuolisen käytön ja osallistumisen.	Oppijalla on mahdollisuus ilmaista itseään laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla, liikkumalla.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen.
Positiivisten elämysten ja kokemusten saaminen.	Oppija saa kokea osallisuuden tunnetta sekä onnistumisen kokemuksia.	
Tukea omaa luovaa ilmaisua.	Oppijaa rohkaistaan ja kannustetaan ilmaisemaan itseään kuvallisen ilmaisun, musiikin-, liikunnan- ja draaman keinojen avulla.	
Tutustua ja harjoitella erilaisia liikunnan muotoja.	Oppijalle tarjotaan monipuolisia liikuntakokemuksia vuodenaikojen mukaan niin sisällä kuin ulkona. Oppijalla on mahdollisuus leikinomaiseen liikkumiseen ja erilaisten taitojen harjoitteluun yhdessä toisten kanssa.	
Ohjataan oppijaa arjen liikuntaan ja terveellisiin elämäntapoihin.	Vahvistetaan oppijan myönteistä minäkäsitystä, tuetaan vastuullisuuteen kasvamista ja kannustetaan fyysiseen aktiivisuuteen.	
Erilaisiin materiaaleihin ja tekniikoihin tutustuminen.	Oppija harjoittelee monipuolisesti taiteellista työskentelyä ja saa mahdollisuuden nauttia itsensä toteuttamisesta.	
Ohjataan oppijaa löytämään itselleen mieluisia tapoja toteuttaa luovuuttaan ja osaamistaan.	Oppija harjoittelee omien vahvuksiensa tunnistamista ja arvostamista sekä omien taitojen kehittämistä. Oppilaalla on mahdollisuus tutkia, keksiä ja kokeilla.	
Oppilaalla on monipuolisia mahdollisuuksia saada ideoita, suunnitella, kokeilla ja toteuttaa erilaisia töitä niin itsenäisesti kuin yhdessä toisten kanssa.	Oppija harjoittelee pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työskentelyä	
Oppija saa mahdollisuuden nähdä oman kädenjälkensä merkityksellisyyden.	Oppijan töitä laitetaan esille.	

Oppilaan arviointi

Jokaiselle oppilaalle laaditaan HOJKS, jossa määritetään yksilölliset oppimisen tavoitteet. KOKO-opsissa arvioinnin lähtökohdaksi on jokaisen oppilaan yksilöllisten tavoitteiden toteutumisen seuraaminen jatkuvana ja dynaamisena toimintana. Arvioinnin painopiste on oppimisen prosessissa. Oppilasta voidaan arvioida myös oppiainekokonaisuuksien sisältöalueiden mukaan asetettujen tavoitteiden saavuttamisen perusteella. Arvioinnissa keskitytään myös tavoitteiden arviointiin ja niitä säädellään tarpeen mukaan siten, että opetuksessa pysytään oppijan lähikehityksen vyöhykkeellä. Siten varmistetaan oppimisen ilon ilmapiiri.

Arvioinnin painopiste on työskentelyssä, jota arvioidaan jatkuvalla välittömällä positiivisella palautteella tai tarpeen mukaan rajaavalla ja ohjaavalla palautteella. Palaute voi olla luonteeltaan kokemuksellista (esim. kuvakepalautte), sanallista tai keskustelevaa. Arvioinnin tavoitteena on kehittää ja vahvistaa myös oppilaan realistisia itsearviointitaitoja. Lisäksi oppilas voi arvioida työskentelytaitojaan ja osaamistaan monipuolisesti yksilöllisesti laadittujen itsearviointimenetelmien avulla. Itsearviointia voidaan toteuttaa myös kirjallisesti oppilaan taidot huomioiden. Lisäksi oppilaita ohjataan ja kannustetaan positiiviseen ja rakentavaan vertaisarviointiin.

Lukuvuosiarviointi annetaan sanallisena oppiainekokonaisuuksittain tai toiminta-alueittain lukukauden päättyessä. Lisäksi voidaan käyttää monipuolisesti erilaisia väliarvioita. Päätösarviointi annetaan oppiainekohtaisesti sanallisena.

Päivittäisten arjen ja elämänhallinnan / päivittäisten taitojen (t.a.) arviointi
Harjoittelen/tiedostan/osaan/ ymmärrän omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen sekä arjen sujumiseen liittyviä perusasioita, kuten itsestä huolehtimisen taitoja (ruokailu, pukeutuminen, hygienia). Harjoittelen tunnistamaan ne elämänhallintaan liittyvät asiat, joissa tarvitsen tukea. Osaan pyytää apua tarvittaessa. Arjen eri tilanteissa harjoittelen/tiedostan/osaan toimia itseohjautuvasti, omatoimisesti ja tarkkaavaisesti. Harjoittelen/vahvistan oppimaan oppimisen taitoja. Harjoittelen/tiedostan/ymmärrän sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen. Noudatan sääntöjä ja sopimuksia. Osaan liikkua erilaisissa ympäristöissä mahdollisimman itsenäisesti. Harjoittelen/tiedostan/osaan/ymmärrän oman henkilökohtaisten rajojen merkityksen ja suojaamisen. Harjoittelen/tiedostan/osaan hahmottaa ajankulkua.

Sosiaalisten tunne- ja vuorovaikutustaitojen / sosiaalisten taitojen (t.a.) arviointi
Tiedostan oman erityislaatuisuuteni ja arvokkuuteni. Tiedostan/ tunnistan/ ymmärrän mahdollisuuteni oppimiseen. Ymmärrän oman osuuteni oppimisen prosessissa. Harjoittelen/osaan vastaanottaa ja antaa positiivista palautetta. Harjoittelen/ tunnistan/nimeän omia vahvuuksiani. Harjoittelen tunnistamaan omia tunteitani. Harjoittelen/ osaan ilmaista, sanoittaa ja säädellä tunteitani. Harjoittelen tunnistamaan toisten ihmisten tunneilmaisuja. Harjoittelen ymmärtämään/ ymmärrän tunteiden merkityksen. Harjoittelen/ osaan/ vahvistan kykyjäni toimia sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoittelen/ tiedostan/ osaan yhteisössä toimimisen pelisääntöjä. Tunnistan/ kehitän/ vahvistan empatian ja myötätunnon taitojani. Harjoittelen ymmärtämään syy-seuraussuhteita sosiaalisissa tilanteissa ja toimimaan tilanteissa vastuullisesti.

Kommunikaatio, kieli ja ilmaisutaitojen/ kieli- ja kommunikaatiotaitojen (t.a.) arviointi
Harjoittelen/ vahvistan/ osaan käyttää itselleni ominaista ilmaisumuotoa; suullinen ilmaisu, korvaavat kommunikaatiokeinot. Harjoittelen/ tiedostan/ osaan ilmaista omia ajatuksiani, mielipiteitäni, sekä osallistun vuorovaikutustilanteisiin keskustellen/ käyttäen muita kommunikaation välineitä esim. kuvia. Harjoittelen/ osaan pohtia ja perustella omia näkemyksiäni ja mielipiteitäni.

Harjoittelen/ tiedostan/ osaan vuorovaikutustilanteiden osa-alueita: kuunnella, odottaa omaa vuoroani, tuoda esille omia ajatuksiani loogisesti ja rakentavasti.

Harjoittelen/ vahvistan/osaan tuottaa tekstiä käyttäen erilaisia välineitä, materiaaleja ja teknologiaa.

Harjoittelen/ vahvistan/ kehitän monilukutaitoa, erilaisten viestien tulkitsemista, luetun ymmärtämistä, tiedon etsimistä, tiedon käsittelyä ja kriittistä ajattelua.

Tutustun/ harjoittelen/vahvistan englannin ja ruotsin kielen taitoja.

Kognitiivisten, ajattelu- ja matemaattisten taitojen/ kognitiivisten taitojen (t.a.) arviointi

Harjoittelen/ osaan/ kehityn/ vahvistan tarkkaa havainnointia, järjestelmällistä tiedonkeruuta, nimeämistä, käsitteiden ymmärtämistä, ajan ja avaruudellisten suhteiden hahmottamista.

Harjoittelen/ osaan/ kehityn/ vahvistan tiedon käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojani.

Harjoittelen/ osaan/ kehityn/ vahvistan/ ymmärrän matematiikan peruskäsitteitä.

Harjoittelen/ osaan/ kehityn/ vahvistan itselleni tarpeellisia ja merkityksellisiä matemaattisia taitoja.

Tietoaineiden arviointi

Harjoittelen/ vahvistan/ osaan eri tietoaineiden: ympäristöoppi, biologia, maantieto, historia, yhteiskuntaoppi, uskonto, elämäkatsomustieto, fysiikka, kemia, terveystieto, oppilaanohjaus sisältöjä omien hojksiin kirjattujen/ sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Harjoittelen/ vahvistan/ osaan tehdä havaintoja ja tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tehdä johtopäätöksiä.

Harjoittelen/ osaan liittää uutta tietoa aiemmin oppimaani.

Ympäristöoppi, biologia, maantieto, fysiikka, kemia

Tutustun perheeni, ympäristöni, kotimaani, maailman ja maailmankaikkeuden ilmiöihin.

Harjoittelen/osaan/ kehityn/vahvistan ymmärtämään niiden yhteyden omaan arkeeni ja elämään.

Historia, yhteiskuntaoppi

Harjoittelen/ tiedostan/ ymmärrän ajankulumisen ja sen myötä tapahtuneen muutoksen merkityksen.

Harjoittelen/vahvistan käsitystäni ympäröivästä yhteiskunnasta ja itsestä yksilönä sekä erilaisten yhteisöjen jäsenenä.

Harjoittelen tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuuteni ja toimimaan niiden mukaisesti erilaisissa arjen tilanteissa.

Uskonto

Tutustun elämäkatsomukseni mukaisesti kirkkovuoden kierto, sen sisältöihin ja perinteisiin.

Tutustun maailman uskontoihin, kulttuureihin ja tapoihin.

Tutustun/harjoittelen toimimaan/ osaan toimia eettisten- ja moraalisten arvojen mukaisesti.

Harjoittelen/ osaan ymmärtää/ arvostaa erilaisuutta.

Elämäkatsomustieto

Tutustun maailman uskontoihin, kulttuureihin ja tapoihin.
Tutustun/ harjoittelen toimimaan/ osaan toimia eettisten- ja moraalisten arvojen mukaisesti.
Harjoittelen/ osaan ymmärtää/ arvostaa erilaisuutta.

Terveystieto

Tutustun terveyden ja hyvinvoinnin perusteisiin.
Harjoittelen/tiedostan/osaan/ ymmärrän omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen sekä arjen sujumiseen liittyviä perusasioita kuten itsestä huolehtimisen taitoja.

Oppilaanohjaus

Tutustun oppimisen taitoihin, ammatteihin, työelämään sekä realistisiin jatko-opiskelumahdollisuuksiin.
Ymmärrän oman peruskoulupolkuni päättymisen ja uuden elämänvaiheen alkamisen.

Taitoaineiden/ motoristen taitojen (t.a.) arviointi

Harjoittelen/ vahvistan/ osaan musiikin, kotitalouden, liikunnan, kuvataiteen ja käsityön oppisisältöjä omien hojksiin kirjattujen/ sovittujen tavoitteiden mukaisesti, noudattaen osin taitoaineiden keskeisiä sisältöjä.
Harjoittelen/ osaan arvostaa omaa sekä toisten työtä.
Harjoittelen/vahvistan kokonaismotorisia taitoja, kehon hahmottamista ja hallintaa, hienomotorisia taitoja, visuumotorisia taitoja.

Musiikki

Harjoittelen/vahvistan/osaan: ilmaista itseäni laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla, liikkumalla, sekä tutustumalla soveltaen musiikin sisältöihin.

Kotitalous

Harjoittelen/ vahvistan/ osaan:

yhdessä toimimista, erilaisia kodin töitä, ruoan valmistamista, leipomista, ruokailuetikettiä, ohjeen mukaan toimimista.

Harjoittelen/vahvistan/ osaan: asiointia, ekologista ymmärrystä, siisteyteen kuuluvia asioita, ruokaan ja itseen liittyviä hygienia-asioita. Tiedostan terveellisen ravinnon merkityksen.

Liikunta

Tutustun erilaisiin liikuntalajeihin vuodenaikojen mukaan niin sisällä kuin ulkona.

Tiedostan/ ymmärrän liikunnan vaikutuksia terveyden ylläpitämiseen.

Harjoittelen/ vahvistan omia liikkumistaitojani, yhteisten pelisääntöjen noudattamista ja toteuttamista, ohjeen mukaan toimimista, yhdessä toimimista, omasta hygieniasta huolehtimista liikuntasuorituksen jälkeen.

Kuvataide

Harjoittelen/vahvistan/osaan:

ilmaista asioita kuvataiteen keinoin, erilaisten materiaalien ja työtapojen kokeilemistä, erilaisten työskentelyvälineiden käyttämisestä, ohjeen mukaan toimimista, omaa luovaa ilmaisua.

Tekstiilikäsityö/tekninen käsityö

Harjoittelen/vahvistan/ osaan:

oman työn suunnittelemista, erilaisten tekniikoiden kokeilemistä, materiaalien työstämistä, työvälineisiin tutustumista, työn loppuunsaattamista, ohjeen mukaan toimimista.